

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Bakalářská práce

**Mubárakův režim v Egyptě
Adéla Husáriková**

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

Mubárakův režim v Egyptě

Adéla Husáriková

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu své práce Mgr. Danielu Křížkovi, Ph.D. za poskytnutí odborných rad a cenných připomínek.

OBSAH

1 ÚVOD	7
2 EGYPT	10
2.1 Geo-politické vymezení.....	10
2.2 Vývoj Egypta.....	11
2.3 Egyptský politický systém.....	11
2.4 Menšina – Koptové.....	13
3 OPOZICE	16
2.1 Muslimské bratrstvo v Egyptě.....	16
2.2 Islamistická vize.....	17
4 MUBÁRAK	19
3.1 Atentát a Mubárokova cesta k moci.....	20
3.2 Režim.....	22
3.3 Mubárokova politika.....	25
4.3.1 Ekonomické problémy.....	26
3.4 Řízená demokracie.....	28
3.5 Volební politika.....	30
3.6 Média – tisk.....	34
5 REVOLUCE	38
5.1 Internetová revoluce.....	41
5.2 Stará a nová ústava.....	42
6 ZÁVĚR	44

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	46
8 RESUMÉ.....	50
9 PŘÍLOHY.....	51

1 ÚVOD

Za téma mé bakalářské práce jsem si zvolila Mubárakův režim v Egyptě. Mohammad Husní Mubarak byl prezidentem Egypta tři dekády¹, od roku 1981 do roku 2011.

Mubárak se do prezidentského úřadu dostal po zavraždění prezidenta Sádáta, jemuž byl Mubárak viceprezidentem. Během svého působení ve funkci prezidenta byl Mubárak podporován vládní Národně demokratickou stranou (dále jen NDP), která obsadila většinu křesel parlamentu. NDP společně s Mubárakem tvořili pilíře režimu.

Převzal po Sádátovi zadluženou zemi, které předešlá prozápadní politika ekonomicky příliš neprosperovala. Mubárakova výchozí pozice tak nebyla snadná. Nejvýraznějším problémem, ohrožujícím režim, byla v Egyptě politická opozice, která se dělila na sekularisty a islamisty. V některých oblastech se politická opozice vyhrtila na úroveň fundamentalistů až radikálů, kteří páchali násilí na občanech a turistech, jelikož vládní představitelé byli nedotknutelní.

S příchodem revolucí do arabského světa přišly nepokoje i do Egypta. Vznikající nespokojenost Egyptanů vyústila v protivládní převrat počátkem roku 2011. Rok 2011 se stal začátkem konce Mubárakova režimu.

Během Mubárakova působení v prezidentském úřadu prošel Egypt nesčetnými proměnami a vyvíjel se. Proto bylo často složité

1 1. dekáda 1981-1991
2. dekáda 1991-2001
3. dekáda 2001-2011

udávat jednotné číselné údaje a informace o celé době Mubárokova působení, jelikož se během 30 let vše rapidně měnilo. Proto většinou udávám průměrné hodnoty s ohledem na počáteční a konečný stav daného problému. Co se týká hlavní opoziční skupiny- Muslimského bratrstva, uchyluji se k dvěma variantám pojmenování, jež se pouze nepatrně odlišují. Použila jsem dvou termínů označujících totéž - „Muslimské bratrstvo“ a „Muslimští bratři“. Taktéž zdroje se v pojmenování této opoziční skupiny rozcházejí.

Práci jsem rozdělila do pěti částí. V první části se zabývám obecným úvodem o Egyptu, jeho stručnou historií, polohou a organizační strukturou země. Dále popisuji politický systém Egypta, jež byl platný po dobu, kdy byl Mubárok v úřadě. První část uzavírá pasáž věnovaná nejvýznamější egyptské křesťanské menšině – Koptům.

Část druhá začíná informacemi o Mubárokovi samotném. Informuje o jeho původu a cestě do vysoké politiky, která vedla přes armádu. Dále popisuji atentát na Mubárokova předchůdce prezidenta Anwara Sádáta, jež Mubárokovi umožnil stát se egyptským prezidentem. Na atentát navazuje Mubárokova politika, kterou v Egyptě praktikoval prostřednictvím své vládní Národně demokratické strany.

Část třetí představuje politickou opozici, jež nebyla jednotná. Konkrétně popisuje egyptské Muslimské bratrstvo.

Teprve část čtvrtá se zabývá politikou praktikovanou Mubárokovým režimem v Egyptě v průběhu 3 dekad. Do této části zahrnuji i průběh a výsledky voleb, jež se v průběhu Mubárokova prezidentského úřadu odehrály. V neposlední řadě se zde zabývám

rolí médií, konkrétně tisku. Míra otevřenosti tisku má nezanedbatelný vliv na chod společnosti.

Pátá, poslední, část se zabývá příchodem revoluce do Egypta a svržením Mubárankova režimu. Na samém konci porovnávám vybrané pasáže staré a nově platné porevoluční ústavy. Pokusím se odhadnout budoucí politický vývoj Egypta.

Na toto téma jsem našla minimum česky psaných zdrojů, ať už tištěných, či elektronických. Valná většina informací je dostupná pouze v angličtině.²

Z tištěných publikací, jež mi poskytly informace, bych vypíchlá 3 konkrétní. V první řadě kniha Egypt in the Era of Hosni Mubarak: 1981-2011 od egyptského autora Galala Amina. Dále publikace vydaná mou fakultou – Moderní Blízký východ od kolektivu autorů Burgrová, Ježová, eds. Třetí knihou jsou Dějiny Egypta sepsané také kolektivem autorů – Bareš, Veselý, Gombár. Dále jsem využívala internetové zdroje a články.

Mubárankův režim v sobě skýtá mnoho sfér zájmu, kterými jsem se nezabývala, protože taková práce by přesahovala rozsah bakalářské práce.

Cílem této práce je odpovědět na 2 otázky:

1. Jaké důvody vedly k násilnému svržení Mubárankova režimu?
2. Proč revoluce nepřišla dříve, ale až po 30 letech režimu?

2 EGYPT

2.1 Geo-politické vymezení

Egypt, oficiálním názvem Egyptská arabská republika, v původním arabském znění „*Džumhurijatu Misr al-arabija*“³ se nachází v severovýchodním cípu Afriky a zároveň v jihozápadní Asii⁴ – na Sinajském poloostrově⁵. Na severu je obklopen Středozemním mořem, na východě Rudým mořem, Palestinou a Izraelem. Na jihu Súdánem a na západě Libyí.⁶

Hlavním městem je Káhira. Egypt měl v průběhu Mubárakova režimu průměrně 60 miliónů obyvatel. V roce 1981, kdy Mubárak nastoupil do úřadu, měl Egypt asi 42 miliónů obyvatel a v roce 2011, kdy byl Mubárak svržen revolucí, měl Egypt přibližně 79 miliónů obyvatel.⁷ Z toho Káhira, pokud započítáme i přilehlá předměstí, činila průměrně 14 miliónů. Měnou byla egyptská libra a úředním jazykem arabština.⁸ V arabštině se Egypt nazývá slovem „*Misr*“, což pochází ze semitského slova „*Misrájeim*“.⁹

Egypt si během své novodobé historie prošel několika přechodnými obdobími. Událo se zde mnoho strukturálních změn a

2 Samozřejmě i v arabštině, ale angličtina je jediným jazykem, který ovládám natolik, že si v něm mohu přečíst odborný text.

3 BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., RACZYNSKI, R.: *Encyklopedie islámu*, Dar Ibn Rushd, Praha, 2008. s. 75.

4 Dostupné na: <http://www.sis.gov.eg/En/Story.aspx?sid=2>. (2. 3. 2013)

5 BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., RACZYNSKI, R.: *Encyklopedie islámu*, Dar Ibn Rushd, Praha, 2008. s. 75.

6 Dostupné na: <http://www.sis.gov.eg/En/Story.aspx?sid=2>. (2. 3. 2013)

7 Dostupné na: <http://www.indexmundi.com/egypt/population.html>. (10. 3. 2013)

8 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 5.

9 BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., RACZYNSKI, R.: *Encyklopedie islámu*, Dar Ibn Rushd, Praha, 2008. s. 77-78.

transformací. Egypt přešel od liberalismu přes socialismus k řízenému kapitalismu.¹⁰

2.2 Vývoj Egypta

Egypt dosáhl samostatnosti v roce 1922 po rozpadu Osmanské říše. Měl monarchistické zřízení až do roku 1952, kdy se po převratu svobodných důstojníků stal republikou. Od roku 1953 se v pozici prezidenta republiky vystřídali pouze 4 prezidenti.¹¹ Na krátko stál v čele Egypta Muhammad Nagíb, ale velmi rychle ho v roce 1954 vystřídal Gamál Násir. Prezidentem se oficiálně stal až v roce 1956. Právě Násir v Egyptě rozšířil arabský nacionalismus, jež v lidech oživil národní hrdost, která v nich přetrvala velmi dlouho.¹²

Po Násirovi se do čela Egypta dostal Sádát. Poté, co byl na Sádáta spáchán atentát se prezidentem stal Mubáarak.¹³

2.3 Egyptský politický systém

Egypt byl republikou s prezidentskou formou státního zřízení.¹⁴ To znamená, že v jejím čele stojí silný prezident, který ve svých rukou soustřeďuje výkonnou moc. Prezident byl volen v

10 ISMAIL, Salwa. State-society relations in Egypt: Restructuring the political. *Arab Studies Quarterly*. 1995, Vol. 17 Issue 3, s. 16. ISSN 02713519.

11 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 77.

12 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 643.

13 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 77.

14 Toto zřízení bylo určeno ústavou z roku 1971, která platila po celou dobu trvání Mubarakova režimu.

prezidentských volbách na období šesti let.¹⁵ Byl volen dolní komorou parlamentu - Lidovým shromážděním, a to dvoutřetinovou většinou všech poslanců.¹⁶ Jmenoval i několik viceprezidentů, premiéra a vládu.¹⁷ Po celou dobu Mubárakova prezidentského úřadu byla platná ústava z roku 1971. Byla pouze novelizována v roce 1980. Ústava udávala, že: „*Suverenita podle ústavy patří lidu, který je zdrojem veškeré moci. Islám je státním náboženstvím a islámské právo zdrojem legislativy.*“¹⁸

Egypt měl za Mubáraka dvoukomorový¹⁹ parlament. Dolní komora se nazývala Lidové shromáždění²⁰. Měla 518²¹ poslanců, 10 z nich volil prezident a zbytek byl volen v parlamentních volbách.²² Parlamentní volby se konaly vždy po pěti letech. Volby byly značně manipulované tak, aby byla většinu hlasů na straně režimu.²³ Ústava udávala, že polovina poslaneckých mandátů musí připadnout dělníkům a rolníkům.

Horní komora parlamentu se nazývala Poradní sbor²⁴. Poradní sbor měl 264 členů. Dvě třetiny členů byly voleny v přímých volbách a jedna třetina byla jmenována prezidentem. Byla to pouze konzultativní rada. Navrhovala úpravy právního systému a nové

15 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 5.

16 Dostupné na: <http://egypt.yin.cz/s/statni-zrizeni/>. (20. 4. 2013)

17 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 79.

18 KROPÁČEK, L.: *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, Vyšehrad, Praha, 1999. s. 96.

19 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 79.

20 V originále „*madžlis aš-ša'ab*“

21 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 79.

22 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 5.

23 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 79.

24 V originále „*madžlis aš-šúrá*“

zákony. Nemohla ale nic prosazovat, jelikož legislativní moc mělo Lidové shromáždění.²⁵

Egypt byl rozdělen na místní správy - „gubernoráty“²⁶. Egypt se skládal z 26 gubernorátů.²⁷ „Gubernoráty se dále dělí na provincie, v čele s předsedou městské rady, zvoleným na období pěti let. Nejnižší správní útvar tvoří vesnické rady, řízené starostou. I jeho volební období je pětileté.“²⁸ Každá místní správa byla Kropáček, L.: *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, Vyšehrad, Praha, 1999 spravována gubernérem. Tito gubernéři byli stěžejními články egyptské politiky. V jednotlivých okresech se konaly místní volby, ze kterých vzešla místní rada pro gubernorát. Gubernéři byli ale jmenováni vládou. Gubernoráty byly zodpovědné za sociální a zdravotní služby v obvodu, za blaho občanů, za vzdělávání dětí a za socio-ekonomický vývoj regionu. Gubernéři měly zároveň dohlížet na dění v lokální radě a zajišťovat bezpečí v gubernorátu.²⁹

2.4 Menšina - Koptové

Pojmenování pro nejpočetnější egyptskou křesťanskou menšinu – Kopty vzniklo ze starého názvu pro Egypt – „Gypt = Kupt“, čili Kopt. Pojmenování vlastně referuje k obyvatelům

25 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 80.

26 Systém gubernorátů byl zaveden v roce 1960.

27 Dostupné na: <http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Egypt-LOCAL-GOVERNMENT.html>. (15. 4. 2013)

28 Dostupné na: <http://www.mahalo.cz/egypt/informace-o-egypte/zakladni-informace-o-egypte/>. (21. 4. 2013)

29 Dostupné na: <http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Egypt-LOCAL-GOVERNMENT.html>. (18. 4. 2013)

Egypta.³⁰ Za Mubárakovi éry tvořili Koptové 9% - 15% z celkové populace³¹.³² Koptové byly specifickou skupinou, kterou bylo možné od ostatních obyvatel Egypta rozlišit pouze náboženskou příslušností. Nebyli nijak etnicky odlišní.³³

Koptická církev je větví ortodoxního křesťanství. Je založena na učení svatého Marka, který do Egypta přinesl křesťanství za vlády římského císaře Nera.³⁴

Koptové byli muslimským obyvatelstvem Egypta utlačováni po staletí. V Mubárakově éře tomu nebylo jinak. Potlačování práv Koptů, kteří byli oficiálně plnohodnotnými občany Egypta, a nerovnost společenského postavení v porovnání s muslimy jsou vidět v mnoha aspektech společnosti. Egypt se skládal z 26 provincií - gubernorátů a v čele žádného z nich nestál Kopt. Pouze 10 Koptů vykonávalo vedoucí pozici ve významných společnostech veřejného sektoru. Takových společností bylo v Egyptě přibližně 3600. Ze 127 ambasad po celém světě pracuje Kopt v pozici velvyslance pouze na jedné z nich. V roce 1996 bylo v Egyptě pouze 12 veřejných univerzit a ani na jedné z nich nebyl rektorem Kopt.³⁵ Nejpočetnější skupiny Koptů byly v Luxoru, Ajsútu, Káhiře a Alexandrii.

30 BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., RACZYNSKI, R.: *Encyklopedie islámu*, Dar Ibn Rushd, Praha, 2008. s. 78.

31 Počet obyvatel a podíl mešin se v průběhu 30 let Mubárakovi vlády rapidně změnil.

32 Dostupné na: <http://www.coptic.net/EncyclopediaCoptica/>. (23. 3. 2013)

33 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 87.

34 Dostupné na: <http://www.coptic.net/EncyclopediaCoptica/>. (19. 3. 2013)

35 Al-GAWHARY, Karim. Minorities in the Middle East: Kopts in the egyptian fabric. *Middle East Report*. 1996, No. 200, s. 20-21.

Dostupné na:

<http://www.jstor.org/stable/3013263?seq=1&Search=yes&searchText=copts&list=hide&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch&prevSearch=&resultsServiceName=null>. (19. 3. 2013)

Ve volbách v roce 1995 Mubarak nejmenoval jediného koptského kandidáta, ani v guvernoratech s převažujícím koptským obyvatelstvem³⁶.

Jelikož byli Koptové náboženskou minoritou, inklinovali k sekularistické opozici. Alespoň částečná sekularizace mohla smazat rozdíly mezi Kopty a muslimy. Sekularizace společnosti byla ale nereálná vzhledem k tomu, že náboženství bylo v Egyptě ústavně zakotveno. Pokud měli Koptové zůstat menšinou, chtěli získat specifická práva definovaná pro menšinu.

V první dekádě se režim zaměřoval především na dobré vztahy s islamisty, kteří byli nejzávažnějším protivníkem z řad opozice. V 90. letech byla islamistická opozice oslabena, čili se pozornost režimu obrátila alespoň částečně směrem ke koptské menšině a jejím potřebám. Například byla Koptům usnadněna výstavba kostelů.

Mezi Kopty a Mubarakovým režimem neprobíhaly otevřené střety či veřejné výměny názorů až do roku 2005. Do té doby se v parlamentu permanentně udržovalo alespoň malé procento koptského zastoupení. V roce 2005 se na kandidátní listině NDP objevil pouze 1 koptský zástupce.

V roce 2010 se již duchovní vůdce Koptů – papež Šenúd III. Odvrátil od NDP a veřejně podpořil koptského kandidáta za opoziční stranu al-Wafd. Tento akt byl počátkem rozkolu mezi koptskou církví a Mubarakovým režimem.³⁷

36 Např. Shoubra

37 JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds): Současný Blízký východ, Barrister & Principal, Brno, 2011. s. 87-88.

3 OPOZICE

3.1 Muslimské bratrstvo v Egyptě

Muslimské bratrstvo se v 80. letech snažilo být součástí společenského a politického života. Jeho cílem bylo spojit se s jakoukoli politickou stranou, jelikož se nemohlo legální cestou dostat do parlamentu. V této době již nepracovali tajně, snažili se ovlivňovat zákony. Chtěli zaujmout mladou generaci. Muslimští bratři kritizovali režim, sami se snažili vybudovat fungující veřejnou sociální péči. Muslimské bratrstvo se skládalo z příslušníků střední a nižší třídy, byli úspěšní hlavně u provinčních řadových voličů.

Muslimské bratrstvo se v roce 1984 spojilo se stranou Nový Wafd. Společně se jim podařilo zlepšit situaci ve zdravotnictví a v sociální sféře. Tím stávali stále oblíbenějšími.

22. 5. 1986 zemřel vůdce hnutí - Tilmisání a spojení se stranou Nový Wafd skončilo. V letech 1986 - 2004 se v čele organizace vystřídali 4 vůdci. Jejich společným cílem bylo najít nového spojence. V roce 1987 se Muslimské bratrstvo spojilo se Sociální stranou práce a s Liberální stranou. Propagovali víru v Boha. Požadovali zrušení výjimečného stavu, všeobecné demokratické svobody a svobodné volby. V době zemětřesení, v roce 1992, Muslimské bratrstvo pomáhalo poskytovat pomoc všem potřebným. Starali se o osiřelé děti, zakládali kliniky pro chudé a charitativní organizace. Svoji činnost chtěli legalizovat, ale byli vládou opakovaně odmítáni.

V únoru 1993 bylo Muslimské bratrstvo obviněno z přípravy spiknutí proti egyptské vládě. V roce 1995 chtělo být Muslimské bratrstvo opět legalizováno jako politická strana. Čelní představitelé byli odsouzeni za nelegální zakládání organizace. Tímto jim režim znemožnil kandidovat v parlamentních volbách. Uvnitř strany začaly být rozpory mezi mladou a starší generací. V letech 1998-1999 byla třikrát zamítnuta žádost o registraci strany. Mnoho předních členů strany bylo zatčeno. Muslimské bratrstvo má velké zastoupení v profesionálních svazech lékařů, právníků a techniků.³⁸

3.2 Islamistické vize

Muslimské bratrstvo mělo jasný koncept toho, jak by měl jejich islamistický stát vypadat. Chtěli očistit společnost od vlivů, jež přinesla politika „otevřených dveří“, které se ve společnosti již zakořenily a zevšedněly. Kromě vyzývavých tanečnic v nočních barech a striptýzových klubů by úplně odstranili i diskotéky a příliš intimní kontakt mezi mužem a ženou na veřejnosti. Nelíbil se jim masový příliv turistů v přímořských destinacích, kteří narušovali poklidnou muslimskou obec a pobuřovali muslimské obyvatelstvo.³⁹

38 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 658-662.

39 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 174-175.

V roce 1992 byl fundamentalisty spáchán atentát na turistickou skupinu sponzorovaný „*Al-Qaidou*“. Přes obavy podnikatelů ale příliv turistů do přímořských oblastí neklesl.⁴⁰

Režim oponoval, že z turistického ruchu a podpory od Spojených států amerických plynou do státní pokladny finance, proto je nezbytné turistický ruch tolerovat. Fundamentalisté byli ale pevně přesvědčeni, že tolik potřebné finanční prostředky dokáže Egypt získat i jiným způsobem.⁴¹

Muslimští bratři se ale věnovali i dobročinnosti tak, jak předepisuje islám. Dá se říci, že v Egyptě suplovali sociální aparát, který úplně nefungoval. Mnoho sociálně slabších, či nemohoucích lidí bylo na jejich pomoci doslova závislých. Vláda nejspíš Muslimské bratry tolerovala, aby tím znesnadnila postavení radikálním skupinám, které se do té doby dařilo držet stranou.⁴²

Na jedné straně se islamisté dovolávali boží spravedlnosti a chtěli moc do vlastních rukou. Slibovali očistění víry a návrat k původním hodnotám islámu. Na druhé straně toho ale chtějí dosáhnout způsoby, které jsou podle islámu zavrženíhodné. Třeba i vraždami přívrženců režimu, sekularistů a útoky na turistické skupiny.

Původní myšlenka Muslimského bratrstva byla dosáhnout konání svobodných demokratických voleb a v těchto volbách zvítězit. Tento koncept se ale časem zvrhl v pustý boj o moc více, nežli o očistění národa a víry.

40 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, Westview Press, Colorado, 2007. s. 415-416.

41 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 174-175.

42 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 176.

Islamisté měli jasnou vizi o ženské roli v nové islámské demokracii. Ženy by jednoznačně neměly přestat pracovat a vrátit se do domácností. V tomto ohledu se islamisté pokroku nebránili. Jen by jim byla zapovězena jistá zaměstnání, která byla pro muslimku nepřijatelná. Jsou nepřijatelná buď z důvodů etických- prostitutka, anebo je výslovně zakazuje Korán- soudkyně, prezidentka, předsedkyně vlády atd.⁴³

4 MUBÁRAK

Mohammed Husní Mubáarak byl egyptský autokratický prezident. Narodil se 4. května 1928 ve vesnici Kafr al-Musilha v governorátu Minúfíja.

Po druhé světové válce absolvoval vojenskou školu a také leteckou akademii. Mubáarak byl také armádním pilotem. Tím se stal během studia v tehdejší Sovětském svazu.

Působil také ve funkci náčelníka Vojenské letecké akademie v Káhiře. Poté byl jmenován náčelníkem štábu letectva a pár let poté se stal velitelem celého egyptského letectva. Po Jomkipurské válce, ve které bylo letectvo, hodně i jeho zásluhou, úspěšné již ve vojenské kariéře nepokračuje. Výkonem v této válce se stal známým a lidé ho oslavovali jako národního hrdinu.

V roce 1975 byl jmenován do funkce viceprezidenta republiky.⁴⁴ Do funkce prezidenta nastoupil v říjnu 1981.⁴⁵ Byl jedním z nejdéle setrvávajících prezidentů. U moci se udržel celých

43 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 175-176.

44 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 5-6.

45 Dostupné na: <http://middleeast.about.com/od/egypt/p/me09-hosni-mubarak.htm>. (5. 3. 2013)

30 let.⁴⁶ Otázkou však zůstává, jakými prostředky a za jakou cenu. Jak se to odrazilo na lidech a jejich smýšlení o vládnoucím režimu a prezidentovi vůbec.

4.1 Atentát a Mubárakova cesta k moci

Před tím, než se Muhammad Husní Mubárak stal prezidentem, pracoval v armádě a vždy se pohyboval ve vysoké politice. Před atentátem na prezidenta Anwara Sádáta měl funkci viceprezidenta.⁴⁷

Od podepsání dohod z Camp Davidu⁴⁸ a mírové smlouvy s Izraelem, v březnu roku 1979, se mezi vládou a fundamentalisty vytvořilo napětí, jež vyvrcholilo právě v září roku 1981, kdy vládní složky zasáhly proti všem opozičním skupinám, hlavně islamistickým.⁴⁹

Cesta k ovládnutí celého Egypta se Mubárakovi otevřela při vojenské přehlídce 6. října 1981.⁵⁰ Od říjnové, neboli Jomkipurské války⁵¹ uplynulo již 8 let. Egypt byl na tuto událost velmi pyšný. Sádát nechal proto v den výročí uspořádat velkolepou vojenskou přehlídku. Na samém konci přehlídky z jednoho z projíždějících

46 Dostupné na: <http://middleeast.about.com/od/egypt/p/me09-hosni-mubarak.htm>. (5. 3. 2013)

47 COOK, S. A.: *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*, Oxford University Press, New York, 2012. s. 155..

48 „Dohody mezi Izraelem a Egyptem, které 17. září 1978 po skoro dvoutýdenním vyjednávání v rekreačním sídle amerických prezidentů Camp David uzavřeli egyptský prezident Anvar Sádát a izraelský premiér Menachem Begin, bezprostředně vedly k egyptsko-izraelské mírové smlouvě a oba hlavní aktéři, Anvar Sádát a Menachem Begin, za ně obdrželi Nobelovu cenu míru. „

Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/cro6/tipy/_zprava/950019. (20. 4. 2013)

49 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 116.

50 COOK, S. A.: *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*, Oxford University Press, New York, 2012. s. 155.

51 Válečný konflikt mezi koalicí Egypta a Sýrie a Izraelem, který započal v říjnu 1973 a skončil většinou převahou koalice i přes to, že Egypt ztratil část území.

vozů vyskočil jeden ze skupiny atentátníků – poručík Chálid al-Islámbúlí⁵² a hodil na tribunu, kde seděl Sádát, odjištěný granát. Mubáarak byl v ten osudný moment hned vedle Sádáta, ale překvapivě se mu nic nestalo. Sádát utrpěl smrtelná zranění.⁵³

Obětí atentátu se nestal pouze Sádát, bylo zabito celkem 9 lidí a dalších 38 lidí bylo zraněno. Mezi oběťmi střelby bylo i několik významných egyptských politických pohlavárů. Svým zraněním Sádát podlehl v nemocnici asi 2 hodiny po útoku.⁵⁴

Atentát na Sádáta provedla organizace al-Džihád⁵⁵. Pachatelé byli dopadeni. Hlavní představitelé hnutí byli popraveni či odsouzeni na doživotí. Islámbúlí byl samozřejmě popraven. Ostatní, méně zúčastnění členové hnutí al-Džihád, byli překvapivě propuštěni.⁵⁶

Po smrti politického a ideologického vůdce země se očekávalo, že v zemi zavládne chaos, ale nestalo se tak. Armáda a vnitřní bezpečnostní složky velmi rychle získaly kontrolu nad ulicemi a přijetí nového prezidenta bylo připraveno. Od atentátu do samotné volby uběhlo 8 dní. Během tohoto interregna byl za dění v Egyptě zodpovědný tehdejší prezident Lidového shromáždění Súfi abu Táleb, tak jak přikazovala tehdejší egyptská ústava.

Dostupné na: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/jomkipurska-valka/>. (21. 4. 2013)

52 Egyptský radikál a atentátník. Narodil se do rodiny venkovské střední třídy. Navštěvoval egyptskou vojenskou akademii. Poté byl přidělen k dělostřeleckému sboru a měl hodnost poručíka. Nesouhlasil se zatčením svého bratra, vůdce islamistické opozice vůči Sadatovi. Stal se členem radikální islámské skupiny a spolu se několika spolupracovníky zavraždil Sadata během přehlídky v roce 1981. Byl popraven na základě veřejného soudu.

Dostupná na: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1379614/Khalid-al-Islambuli>. (15. 4. 2013)

53 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 172.

54 COOK, S. A.: *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*, Oxford University Press, New York, 2012. s. 155.

55 Egyptský islámský Džihád je malá organizace, jež vznikla v roce 1978 pod vedením dvou ideologů—Faraje a Zumura. V dnešní době je organizace spojena s Al-Káidou.

Dostupné na: <http://magazin.specialista.info/view.php?cislocclanku=2006012601>. (2. 4. 2013)

56 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 168.

Ačkoli viceprezident nestojí v přímé linii kandidátů pro nástupnictví, nebylo pochyb, že to bude právě Mubáarak, kdo nahradí Sádáta. Ústava předepisovala, že v případě uvolnění prezidentského postu musí být nový prezident zvolen během 60 dní. Volba ale proběhla mnohem dříve, a to již po 8 dnech od smrti Anwara Sádáta.

Muhammad Husní Mubáarak byl jmenován egyptským prezidentem 14. října 1981.⁵⁷

Mubarak byl Sadatovou pravou rukou a byl do jeho politiky zasvěcen více, než kdokoli jiný. Za jeho politikou stál a rozvíjel stát dle Sadatových představ. Byl si vědom toho, že pokud chce zemi navrátit stabilitu a udržet se v prezidentském křesle co nejdéle, musí změnit celý koncept státní politiky.⁵⁸

4.2 Režim

Mubáarak nezdědil vzkvétající a ekonomicky soběstačnou zemi. Mnoho negativních aspektů politiky „*otevřených dveří*“ svého předchůdce začal Mubáarak rychle potírat. Alespoň tedy ty, které byly očividné a stávaly se tak trnem v oku nejen islamistům, ale i všem muslimům.

Zprvu zavřel a zakázal provoz nevěstinců, nočních barů a prodejen s alkoholem. Postupně tak u lidí stoupal v oblibě. Především u Egyptanů s tradičním smýšlením. Potíral obchod s

57 COOK, S. A.: The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square, Oxford University Press, New York, 2012. s. 155.

58 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 172.

drogami, jež se stihl v Egyptě za krátkou éru „otevřených dveří“ značně rozšířit. Za obchod s drogami byli před soud postaveni dokonce i Sádátův bratr a jeho manželka.

Co se procesů s islamisty týkalo, držel se až překvapivě zpátky ve věci trestů. Jejich přestupky hodnotil mírně. Při atentátu na Sádáta dali islamisté jasně najevo, že se nebojí odstranit toho, kdo jim stojí v cestě k obrození víry.⁵⁹

Mubárakův režim se až příliš snažil „kupovat“ si loajalitu fundamentalistů, která byla navíc vždy jen dočasná. V tomto ohledu opakoval chybu svého předchůdce Sádáta.

Neuběhl nikdy celý rok, aby nebyl spáchán atentát na nějakého politika či jiného představitele státní moci.

Dalším, dodnes trvajícím problémem, byli křesťanští Koptové. Koptové žijí i v hlavních fundamentalistických centrech, což způsobuje problémy již od starověku.

Během Mubárakovi vlády se málo která významná událost na Blízkém východě odehrála bez účasti Egypta. Všude figurovalo Mubárakovo jméno. Jeho hlavní zásluhou, i v mezinárodním měřítku, bylo ukončení separace od ostatních arabských států a navázání mírových jednání. K separaci došlo po uzavření mírových smluv s Izraelem v roce 1979.⁶⁰

Islámská opozice nebyla s výměnou prezidenta spokojena. Byla neustále drážděna represemi proti svým aktivistům. Mír s Izraelem, jež je mezinárodně považován za pozitivní akt, se stal základním problémem mezi vládou a islamisty. Za alianci s

59 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 172-173.

60 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 5.

úhlavním nepřítelem všech Arabů byl Egypt zavržen nejen Egyptany, ale i všemi ostatními arabskými státy.⁶¹

Mubárak na vylepšení vztahů s ostatními arabskými státy tvrdě pracoval. U většiny z nich se to podařilo. V roce 1984 byl Egypt opětovně přijat do Organizace islámské konference (OIC). V roce 1989 se Egyptu podařilo navrátit se mezi špičky arabského světa, a to bez významných ústupků režimu. V květnu téhož roku byl Egypt opět připojen k Arabské lize, z které byl pro kolaboraci se Státem Izrael vyloučen.⁶²

Mubárak zároveň nadále udržoval dobré vztahy se státem Izrael, čili udržoval mír u všech svých sousedů. V 2. polovině 90. let se Egypt staj jakýmsi zprostředkovatelem a vyjednavčem mezi Státem Izrael a Palestinou. Obě vyjednávací strany hostil Egypt na svém území v roce 2005. Při této příležitosti se dohodly na zahájení mírových jednání po ukončení 2. palestinské intifády⁶³.

Soudnictví bylo v Egyptě v rámci možností nezávislé. Pro neobjasněné zatýkání opozičních sil (pro které byly důvody vykonstruované) využíval Mubárak vojenské soudy, které plně ovládal. Kromě vojenských soudů využíval pravidelně vyjimečného stavu⁶⁴.

61 Dostupné na: <http://middleeast.about.com/od/egypt/p/me09-hosni-mubarak.htm>. (6. 3. 2013)

62 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: The Government and Politics of the Middle East and North Africa, Westview Press, Colorado, 2007. s. 428-429.

63 Palestinské povstání proti Státu Izrael, které trvalo téměř 5 let.

Dostupné na:

http://www.aljazeera.com/photo_galleries/middleeast/2010103132115872256.html. (4. 4. 2013)

64 Vyjimečný stav platil v Egyptě po celou dobu Mubárakova působení v úřadu. Rušil tak spoustu ústavních zákonů, které mohl Mubárak implementovat dle potřeby. Vládl pomocí prezidentských dekretů, díky nimž mohl libovolně rozpouštět a sestavovat vádu.

Dostupné na: <http://www.aljazeera.com/archive/2005/04/20084913035136907.html>. (12. 4. 2013)

4.3 Mubárakova politika

Zpočátku působilo Mubárakovo vedení na občany pozitivním dojmem. Nebyl to ale charismatický vůdce a otec národa tak, jako Násir. Neměl ani tak teatrální a přesvědčovací schopnosti jako Sádát. Takové vlastnosti jsou samozřejmé pro hlavu arabského státu a Mubáraka jejich absence poněkud znevýhodňovala. I přes toto drobné oslabení si ale dobře uvědomoval, že na Egypt musí jinak, že země potřebuje „svěží vítr“, na který Egyptané tak dlouho čekali. Ve svých rozhodnutích a činech byl rozvážný a nejednal impulzivně. Byl trpělivý a dokázal věci vidět pragmaticky. Nedělal žádné překotné zvraty, které by zemi destabilizovaly. Postupně formou malých nenápadných změn dokázal Egypt udržet v rovnováze alespoň v průběhu 80. let, tedy v první dekádě svého mandátu.

Nebyl výrazně prozápadní, čímž u většiny občanů, hlavně těch tradičně smýšlejících, stoupl v oblibě. Nevyžíval se v mediální popularitě a okázalých proslovech.

Sádát Mubárakovi zanechal prezidentskou pozici spolu s kapitalisticky a prozápadně orientovanou politikou. Sádát prosazoval tzv. Politiku „otevřených dveří“ - INFITAH, jež byla v případě Egypta utopistická a ve společnosti dost nepopulární.⁶⁵

65 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 173.

4.3.1 Ekonomické problémy

Mubárak se po nástupu do úřadu potýkal s rozsáhlými ekonomickými problémy, nákladným vládním sociálním systémem, rostoucí inflací a v neposlední řadě s vysokým státním dluhem. Když Mubárak nastupoval do prezidentského úřadu, tak státní dluh tvořil 21 miliard dolarů. Po pěti letech Mubárakova režimu dluh vzrostl na více než 46 miliard dolarů. Takový nárůst dluhu udělal z Egypta nejvíce zadluženou zemí blízkovýchodního regionu. V roce 2003 ale dluh překvapivě klesl na 27 miliard dolarů.

Tento pokles byl způsoben třemi faktory, jež se v regionu objevily. Prvním faktorem byla Mubárakova „tichá“ diplomacie a následné obnovení dobrých vztahů s arabským světem, od kterého byl Egypt politicky izolován od dob prezidenta Sádáta. Pomoc a investice, které Egypt v minulosti poskytl se začaly od bohatších arabských států vracet do státní pokladny.

Další věcí byla egyptská podpora koalice Saúdské Arábie a Spojených států amerických v letech 1990-1991, při krizi v Perském zálivu⁶⁶. Tato podpora přinesla Egyptu mnoho finančních prostředků a zároveň umazání části státního dluhu, který měl Egypt u arabských producentů ropy (v roce 1990 státní dluh klesl z 46 miliard dolarů na 40 miliard dolarů).

Třetím a posledním faktorem snížení státního dluhu byl Mubárakův „ozdravný program“ egyptské ekonomiky, který provedl ve spolupráci s Mezinárodním měnovým fondem (IMF) a se

⁶⁶ Irák zaútočil na Kuvajt, do sporu musely, na popud OSN, zasáhnout Spojené státy americké. Dostupné na: <http://www.history.com/topics/persian-gulf-war>. (22. 4. 2013)

Světovou bankou⁶⁷. Projekt měl za cíl posunout Egypt směrem k tržní ekonomice. Vše doprovázely rozsáhlé měnové reformy zaměřené hlavně na základní suroviny a potraviny. V roce 1994 zaznamenala egyptská ekonomika výrazné zlepšení.⁶⁸

Kvůli nedostatku pracovních příležitostí pracovalo přibližně 2 a půl miliónu Egyptanů v zahraničí. Jako cizinci většinou nezískali lukrativní pozice, ale vydělali si dost peněz pro sebe i zabezpečení rodiny. Pravidelně posílali domů remittance. Tento zdroj příjmů byl ale velmi nejistý, jelikož byl závislý na mnoha rovinách mezinárodní stability a změnách v ekonomikách cizích států.⁶⁹

I přes snížení státního dluhu převažovala v Egyptě chudoba. Hlavně ve venkovských oblastech Egypta.⁷⁰ Před Mubárakem 5 procent populace (ti nejbohatší) získávalo celých 40 procent

67 „Světová banka (anglicky World Bank, zkratka WB) je instituce, která zabezpečuje finanční a technickou pomoc rozvíjejícím se zemím s cílem snížit chudobu a zlepšit životní podmínky standardy na celém světě. Tvoří ji dvě instituce, a to Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD), která pomáhá v ekonomickém růstu středně bohatým a úvěruschopným chudobnějším krajinám, a Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association – IDA), která se snaží zabezpečit dostupnost finančních prostředků pro nejchudobnější země světa. Dělá se to formou nízko úročných půjček a grantů do vzdělání, zdravotnictví, infrastruktury, komunikací a dalších oblastí těchto zemí. Světová banka je specializovanou institucí Organizace spojených národů (OSN), ale má nezávislé vedení a strukturu.“

Dostupné na: <http://www.worldbank.cz/>. (25. 4. 2013)

68 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: The Government and Politics of the Middle East and North Africa, Westview Press, Colorado, 2007. s. 412.

69 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: The Government and Politics of the Middle East and North Africa, Westview Press, Colorado, 2007. s. 415.416.

70 Chudoba se posuzuje z různých hledisek, v zásadě dvojm pohledem:

1. **Kodaňská deklarace** charakterizuje chudobu jako, nedostatek lidských práv, včetně nedostatku základních potravin, pitné vody, zdravotního a hygienického zajištění, právní ochrany, vzdělání a přístupu k informacím.

2. **Světová banka** extrémní chudobu definuje jako finanční příjem jedné osoby podle PPP (Purchasing Power Parity), který je nižší nežli 1\$/den a osobu - extrémní chudoba, kdy je tento denní příjem na osobu nižší nežli 2\$ -

Obecně lze stav chudoby rozdělit na dvě svým charakterem odlišné skupiny a to na:

1. **absolutní chudoba**, kdy člověk není schopen uspokojit své základní životní potřeby, je a nebo může být ohrožen jeho život,

2. **relativní chudoba**, kdy je člověk schopen uspokojit své základní životní potřeby, ale na výraznější úrovni, nežli je uznávaná průměrná úroveň v dané společnosti.

Dostupné na: dl.webcore.czu.cz/file/Nm1ROFVIVVV2dEk9. (27. 4. 2013)

celostátního příjmu. I bohatým se zhoršily poměry a získávali z Mubáraka už „jen“ 30 procent všech příjmů. Naopak ti nejchudší, jež tvořili celých 20 procent populace, dostávali pouze 5 procent z celostátního příjmu. Chudými lidmi nemám na mysli populaci s nízkými příjmy. V Egyptě bylo běžnou praxí nemít vůbec žádný příjem. Chudoba byla způsobena náhlým poklesem cen ropy a vzrůstajícím tlakem na vládu ze strany Měnového fondu (IMF), aby režim změnil svou ekonomiku s ohledem na chudé. Pokles ceny ropy způsobil i návrat zahraničních pracovníků do země. Což nezaměstnanost a chudobu v zemi ještě podpořilo.⁷¹

Dalším problémem v Egyptě byl vysoký přírůstek obyvatelstva. 38 procent obyvatelstva bylo ve věku do 14 let. Tento fakt způsobil, že v roce 2010 bylo třeba 50 miliónů volných pracovních míst, které ale režim nemohl poskytnout.⁷²

4.4 Řízená demokracie

Egyptská demokracie byla centrálně řízená. Lidem se diktovalo, co by vlastně měli chtít a koho volit. Svobodné slovo a rozhodnutí byly jen pojmy.

Mubárakovi se poměrně úspěšně dařilo držet opozici zkrátka, až na fundamentalisty. Muslimští bratři a jim podobné skupiny byli jediní, kdo stáli v Egyptě mimo zákon. Ač v některých dalších arabských zemích opoziční strany legalizovali, Mubárakův režim na

⁷¹ GALAL, A.: *Egypt in the Era of Hosni Mubarak: 1981-2011*, The American University in Cairo Press, Cairo, 2011. s. 65-80.

to nikdy nechtěl přistoupit. Dokud stály mimo zákon, bylo snadné je vyčleňovat z veřejného politického dění.

Muslimským bratřím, kteří byli nejpočetnější a nejlépe organizovanou opoziční skupinou se nelíbilo, že ve státě, kde vládne „údajná“ demokracie, se politická strana, která má za sebou mnohem větší základnu voličů, než strana vládní, nesmí veřejně prosazovat.⁷³ Jediná možnost pro Muslimské bratry, jak do politiky proniknout, bylo kandidovat jako nezávislí jednotlivci. Takto se alespoň několik z nich dostalo do nitra státní politiky. I těmto jednotlivcům se ale režim snažil bránit. Nechal je sice kandidovat, ale těsně před volbami se strhla vlna zatýkání. Důvody pro zatčení byly vykonstruované. Stačilo, aby byli ve vazbě dokud neskončí volby a tím je z kandidátky vyloučili. Ten, kdo je zatčený, nemůže být volen.⁷⁴

Opoziční politika Mubárakova režimu byla politikou vůči opozici represivní. Někdy se ale Mubárak uchyloval k alternativnímu jednání. Občas přistoupil na „přátelský“ dialog. Vždy si vybral konkrétní zástupce, se kterými hodlal jednat a poté si je zval přímo do Ábidínského paláce⁷⁵.

Když represe, ani vstřícné metody nepomáhaly k vyřešení problémů, uchyloval se Mubárak k nelegálním praktikám a podplácení lidí, kteří měli v opozičních skupinách vlivnou pozici. Podplácel členy Muslimských bratří. V předvolebním období vždy

72 RUTHERFORD, B. K.: *Egypt After Mubarak: Liberalism, Islam and Democracy in the Arab World*, Princeton University Press, New Jersey, 2008. s. 12.

73 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 174-175

74 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 648.

75 Mubárakovo sídlo v Káhiře.

ustoupil od represí a věnoval se naopak politické agitaci a svému profilu v médiích.⁷⁶

Po několika letech od zvolení Mubáraka nebyli již radikálové ve společnosti oslavováni. Společnost se jich začala spíše obávat a stranit. Lidé již zapomněli, kdo jim pomohl svrhnout Sádáta. Nespokojenost lidí způsobovala ideologický návrat k časům Násirova arabského socialismu. Útoky radikálů snižovaly obchody podnikatelů a příliv turistů. Neprospívaly ani Muslimskému bratrstvu, jež se od nich odvracelo zády.

4.5 Volební politika a praktiky

Dle tehdejší ústavy směly vznikat pouze politické strany nezaložené na diskriminačním měřítku. Tedy založené na náboženské či etnické příslušnosti. Sekulární politické strany byly povoleny. Nábožensky založené strany fungovaly dále i přes zákaz. Musely ale pracovat v ilegalitě.

Kvůli zákazu existence a mediální cenzuře se nemohly propagovat a mobilizovat tak obyvatele. Měly jen minimální vliv, což byl záměr režimu. Masivnější podporu u lidí mělo pouze Muslimské bratrstvo.⁷⁷

Parlamentní volby se nejprve odehrávaly každé 3 roky. Od roku 1990 vláda pořádala volby v pětiletých intervalech. Valnou většinu hlasů získala vždy vládnoucí NDP.⁷⁸

76 MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994. s. 174.

77 Dostupné na: <http://www.constitutionnet.org/files/Egypt%20Constitution.pdf>. (17. 4. 2013)

78 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 648.

První parlamentní volby se konaly v roce 1984. Voleb se kromě vládní strany NDP účastnila ještě strana „*al-Wafd*“⁷⁹ a Muslimské bratrstvo. NDP jednoznačně zvítězila. Opoziční strany neměly šanci na úspěch.⁸⁰ Strana „*al-Wafd*“ získala 50 křesel a Muslimské bratrstvo (jako nezávislí kandidáti) získalo 8 křesel.⁸¹

Ve volbách v roce 1990 nebyly žádné kandidující protistrany. Režim je všechny bojkotoval. Do parlamentu se dostali pouze nezávislí kandidáti. Obsadili 79 křesel z celkových 449 křesel.

V roce 1993 byl Mubárak opětovně zvolen prezidentem a tím započal své třetí funkční období. V roce 1999 byl zvolen do prezidentského úřadu počtvrté.

V dalších parlamentních volbách v roce 1995 již figurovali kandidáti opozičních stran. Za Muslimské bratrstvo stále mohli kandidovat jen nezávislí kandidáti. Ve svých politických programech měli zakotvená hesla typická pro Muslimské bratrstvo. Podle těchto hesel bylo snadné kandidáty rozeznat od ostatních.⁸² Z kandidátů za Muslimské bratrstvo se do parlamentu dostal pouze 1 člen.

V roce 2000 neuspěl ani jeden z Muslimských bratří a nezávislí kandidáti získali 14 křesel v parlamentu. V roce 2005 zaznamenalo Muslimské bratrstvo velký úspěch u voličů. Získalo asi 20% všech hlasů, což činilo 88 křesel. Celkový počet křesel se zvýšil na 454.⁸³

79 Znamená „*delegace*“.

80 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, Westview Press, Colorado, 2007. s. 415-416.

81 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 648.

82 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, Westview Press, Colorado, 2007. s. 415-416.

83 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 647-648.

Takový nárůst hlasů u opozice režim vyděsil. Mubárakova vláda se začala cítit v ohrožení a nastolila proto nová ochranná opatření, tj. posílení represí proti nepřátelům režimu, útlak opozice či potlačování protestů. Mubárak stále posouval termíny voleb do místních zastupitelstev a prodlužoval vyjímečný stav v zemi.⁸⁴

V roce 2004 se sekulární opozice rozhodla postavit Mubárakovu režimu čelem. Mubárak si od roku 1981 libovolně sestavoval parlament a rozpouštěl vládu, kdykoli se mu zachtělo. Běžní občané neměli možnost politické participace. Postavit se mu rozhodla opoziční strana „*al-Wafd*“. Do jejího čela se postavil nový lídr – Ajman Nour a stranu přejmenoval na „*al-Ghad*“⁸⁵. Po této reformě stranu, ze strachu z reakce režimu, opustilo na 3000 členů.

Ajman Nour měl ambice i na prezidentskou kandidaturu. V tom mu ale Mubárak pohotově zabránil zatčením. Poprvé byl tedy zatčen v lednu 2005. Důvody k zatčení byly smyšlené. Spojené státy americké vyvinuly tlak na režim a díky tomu byl Nour propuštěn již po 6 týdnech.

V prezidentských volbách se Nour umístil hned za Mubárakem, ale přesto získal jen 7% hlasů. Mubárak rozšířil řady protikandidátů o svého syna Gamála Mubáraka. Ten pro něj nepředstavoval hrozbu a volby působily lepším dojmem, když bylo více protikandidátů.

Nour byl zachráněn pouze na krátkou dobu. Mubárakovi byl v prezidentských volbách 2005 opět prodloužen mandát, ale přesto si

84 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: The Government and Politics of the Middle East and North Africa, Westview Press, Colorado, 2007. s. 415-416.

85 Znamená „*budoucnost*“.

nebyl svou pozicí jistý a obával se sílící opozice. Jelikož se Nour z opoziční scény nestáhl a dál byl v politice aktivní, byl v prosinci 2005 opětovně uvězněn do zařízení s nucenými pracemi. Tentokrát ale na 5 let. Obvinění bylo smyšlené.⁸⁶

V prosinci 2005 proběhly i další parlamentní volby. Muslimští bratři získali neobvyklý počet křesel. Zastoupení Muslimských bratrů tak v parlamentu stouplo pětinasobně. Nyní zaujímali 88 křesel, zatímco vládní NDP získala 311 křesel.⁸⁷

Mubárak i nadále udržoval silně prezidentský režim s dojmem pravidelných a spravedlivých voleb. Relativně pravidelné pořádání voleb vyvolávalo ve společnosti pocit demokratického režimu.⁸⁸

Poslední parlamentní volby před pádem Mubárakova režimu se konaly v roce 2010. Opozice byla tehdy již silná a režim se bál o svou stabilitu. Volby tak byly zmanipulované více, než kdy předtím, především druhé kolo voleb. Probíhalo hromadné zatýkání členů Muslimského bratrstva a vyhrožování opozičním kandidátům. To všechno se na výsledcích promítlo jednoznačnou převahou NDP. NDP tak napravila svou reputaci z voleb v roce 2005, kdy její převaha nebyla tak jednoznačná. Nyní měla NDP 420 křesel z celkových 518. Nezávislí kandidáti za Muslimské bratrstvo získali pouze 1 křeslo.

Mubarakovými nástroji k ovládnutí mas byla armáda a policie. Policie sloužila spíše k útokům na občany, než k jejich ochraně. Zatýkání bez důvodu a mučení vězňů byly běžnými praktikami

86 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, Westview Press, Colorado, 2007. s. 415-416.

87 BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009. s. 648.

režimu. Tímto jednáním proti sobě popuzoval islamistické skupiny a živil v lidech nenávist vůči režimu. Každá další perzekuce byla jen pomyslným příkládáním do ohně nadcházející revoluce, která se časem stala nevyhnutelným vyústěním neúnosné situace v Egyptě. Celý tento proces nebyl otázkou jednoho roku, nýbrž několika dekád. Mubárák ale neudělal nijak významné kroky, aby tomu zabránil.⁸⁹

4.6 Média - Tisk

Každá politická strana v Egyptě směla informovat o své programatice ve svých tzv. stranických novinách. V roce 1981 režim prezidenta Sádáta toto právo politických stran a veškerého tisku na svobodu projevu potlačil. Nejen že byla znemožněna propagace politických stran, ale došlo i k represím, jako je uvěznění politické opozice, včetně všech novinářů. Mubárák po svém nástupu do úřadu politickým stranám opět umožnil publikovat a informovat veřejnost o své programatice.⁹⁰ Po tomto uvolnění založila většina politických stran své stranické noviny.⁹¹ Licencování všech médií bylo podřízeno Mubárákově vládě. Mubárák samotný vedl tiskový licenční orgán. Federace egyptského rozhlasu a televize (ERTU) byla samozřejmě provládní a rozhlasové i televizní vysílače byly veřejné. Byly pod kontrolou ministerstva informací, jež udělovalo rozhlasové a vysílací licence.

88 LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, Westview Press, Colorado, 2007. s. 421

89 Dostupné na: <http://middleeast.about.com/od/egypt/p/me09-hosni-mubarak.htm>. (6. 3. 2013)

90 COOK, S. A.: *Ruling but not governing: The Military and Political Development in Egypt, Algeria and Turkey*, The John Hopkins University Press, Maryland. s. 2-3.

Mediální svoboda však neměla příliš dlouhého trvání. Přibližně po pěti letech se situace změnila.

Zprvu si mohli novináři dovolit hodně. Kritika režimu i zesměšňující komiksy byly na denním pořádku. Během odmlky, kdy byly stranické noviny zakázány, zvědavost občanů rostla a po seriózním tisku byla vysoká poptávka. Po zrušení zákazu publikování náklady deníků, jež psaly otevřeně, rapidně vzrostly. Zabývaly se aktuálními tématy politiky v Egyptě, což neplatilo přibližně pro další 2 dekády Mubárakova režimu. Pro příklad novin a novinářů, jež v první dekádě Mubárakova režimu publikovali otevřeně a kriticky k režimu, bych mohla uvést několik příkladů. Novináři Fathi Radwan a Hilmi Murad pravidelně publikovali v „*al-Sha'b*“⁹², jež patřil k Dělnické straně. Dále noviny „*al-Ahali*“⁹³ náležící marxistické straně, pro které psal Phillip Gallab sloupek zvaný „*připínáček*“ a Salah Eissa sarkastické komentáře. Na zadní straně novin se objevovaly malované komiksy od Bahgata Othmana. Další v řadě byly noviny „*al-Wafd*“⁹⁴, které se vždy zaměřily na jednu konkrétní osobu, kterou kritizovaly.⁹⁵

Změna od svobody projevu k opakované cenzuře nebyla náhlá, ale přicházela postupně. Drobnými zákazy Mubarakův režim dosáhl opětovného umlčení opozičního tisku. Provládní noviny se nazývaly „*Národní noviny*“, aby bylo zřejmé odlišení od opozičního tisku.

91 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 10.

92 Znamená „*mladí*“

93 Znaměná „*lidé*“

94 Znamená „*delegace*“

95 COOK, S. A.: *Ruling but not governing: The Military and Political Development in Egypt, Algeria and Turkey*, The John Hopkins University Press, Maryland. s. 2-3.

Vydavatelé se tak ocitali mezi dvěma bariérami. Na jedné straně byli nuceni se řídit vládními příkazy vysokých úředníků a na straně druhé nechtěli přijít klamnými informacemi a zatajováním o své pravidelné čtenáře. Tato skutečnost stavěla novináře do velice obtížné pozice. Výsledkem tedy byly jen nicneříkající články, aby se zaplnily stránky novin. Bylo čím dál tím složitější nalézt témata, která by čtenáře politických plátek zaujala. Vše, co bylo pro noviny relevantní, to nebylo povoleno režimem.

Pouze vláda mohla rozhodnout, kolik výtisků poputuje do kterého guvernoraátu, či jestli vůbec budou výtisky zveřejněny. Některé okrsky mohly být úplně vynechány z rozvozu tisku ze strategických důvodů, například před volbami.

Noviny, které i přes zákazy trvaly na svých zásadách a zveřejňovaly nežádaný obsah, byly buď úplně zavřeny anebo, v horším případě, byly jejich hlavní představitelé uvězněni.

Díky vágnímu obsahu novin prudce klesl zisk z jejich prodeje. Vláda vysvětlovala snížený obrat z prodeje zvýšenými životními náklady. Pokles prodeje ale nebyl způsoben zvýšenou cenou tisku, nýbrž tím, že noviny přestaly plnit funkci (hlavně politického) informačního zdroje.

Potlačený opoziční tisk potřeboval východisko. Nalezl nový problém, který by stálo za to rozebírat na stránkách novin. Začal se zabývat sporem mezi sekularisty a islamisty. Nezůstalo pouze u komentování, ale začal proti sobě opoziční skupiny štvát.

Proti novému zaměření tisku nikdo ve vládě nic neměl. Naopak režim uvítal, že se pozornost lidí přesunula z pozorování vládních kroků, na soupeření opozičních skupin. Režim tak mohl

pokračovat v normalizování vztahů se Státem Izrael. Spory opozice úspěšně odváděly pozornost Egyptanů od volebních machinací, všudypřítomné korupce a prohlubování ekonomických rozdílů.

Veřejnost samozřejmě očekávala stanovisko režimu k soupeřícím opozičním skupinám, lidé chtěli vědět, za kterou z nich se postaví. Režim se nechtěl jednoznačně profilovat sekularisticky nebo islamisticky. Vedení státu střídalo svou náklonnost k opozičním skupinám.

Po více než deseti letech, kdy tisk nereflektoval opravdové politické problémy země, se na mediální scéně objevily noviny „*al-Dustur*“⁹⁶, které opět psaly otevřeně o jakémkoli tématu. Egyptané si po několikaleté apatii ve vztahu k tisku mohli opět přečíst o aktuálních tématech, jež se režim snažil zastírat. Náklad „*al-Dustur*“ stále vzrůstal a jeho výtisky byly vždy úplně vyprodány i přesto, že to byly nejdražší dostupné noviny. Činnost „*al-Dustur*“ neměla dlouhého trvání. Mubárakův režim nemohl takové noviny tolerovat a dal je okamžitě zavřít. Nepotřeboval pádný důvod, proč by měly být zavřené.

Po krátkém působení „*al-Dustur*“ zůstaly na veřejné scéně pouze dvoje politicky zaměřené noviny. V roce 2005 na jednoho z šéfredaktorů opozičního tisku zaútočilo několik mužů. Unesli ho, hrubě zbili, sebrali mu šaty a nechali ho v poušti bez jakýchkoli prostředků. Tento čin nebyl režimu prokázán, ale dle mého názoru, byli útočníci najatí Mubárakovým režimem. Vláda se obávala síly

96 Znamená „ústava“

mediální kritiky natolik, že přistupovala i k výše uvedenému jednání se zastupiteli tisku.⁹⁷

Rozhlas i televize byly v Egyptě pouze státní. Stejně jako tisk byla obě tyto média kontrolována Federací egyptského rozhlasu a televize (ERTU). Rozhlas vysílal v arabštině, angličtině, francouzštině a dalších jazycích pro mezinárodní odběratele.⁹⁸

5 REVOLUCE

Egyptané demonstrovali téměř 18 dní proti vládě prezidenta Husního Mubáraka. Během demonstrací přišlo o život téměř 300 lidí. Protivládní protesty začaly dne 25. ledna 2011. Protestů se zúčastnilo celkem 15 tisíc lidí. Požadavky demonstrantů byly namířeny proti stále zvyšujícím se cenám potravin, nedostatku pracovních míst a zejména autoritářské vládě prezidenta Husního Mubáraka. Protestující žádali odstoupení Mubáraka, a zároveň i premiéra Ahmada Nazífa, dále rozpuštění parlamentu a vytvoření nové vlády. Dne 12. února 2011 prezident Husní Mubarak oficiálně odstoupil ze své funkce. Egyptského prezidenta k abdikaci donutila jeho vlastní armáda.⁹⁹ Viceprezident Umar Sulajmán taktéž rezignoval. Následujícího dne, tj. 13. února 2011, egyptská nejvyšší

97 GALAL, A.: *Egypt in the Era of Hosni Mubarak: 1981-2011*, The American University in Cairo Press, Cairo, 2011. s. 111-119.

98 FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko obchodní komora, Praha, 1995. s. 10.

99 Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvyhod/_zprava/egypt-dal-oslavuje-konec-vlady-husniho-mubaraka—850415. (5. 4. 2013)

vojenská rada rozpustila parlament a pozastavila platnost ústavy. Splnila tak hlavní požadavky demonstrantů.¹⁰⁰

Blízkovýchodní zpravodaj Břetislav Tureček popsal atmosféru po abdikaci prezidenta Husního Mubáraka následovně: *„Oslavná střelba se ozývala po celém Egyptě. Zajímavé je, že v ulicích měst se dnešní noc dala přežít bez peněz. Restaurace, čajovny a bistra totiž zůstaly otevřené přes noc a mnohé z nich nabízely své služby zdarma.“*¹⁰¹

Egyptské televize, které během režimu stranily pouze prezidentovi Mubárakovi a jeho vládě, okamžitě po jeho abdikaci začaly vysílat živé přenosy z pouličních oslav. Dění v zemi se věnovala i západní média. Ohromující událost pro celý blízký východ přirovnávají k pádu železné opony a Berlínské zdi.¹⁰²

*„Jsou zajímavé i paradoxy, že například v Íránu, kde ve stejnou dobu slavili 32. výročí islámské revoluce, se k egyptské revoluci přihlásily oba tábory – jak režim, tak protirežimní opozice. Vůdce íránského režimu ajatolláh Chámeneí řekl, že Egyptané, ale před nimi také Tunisané, se inspirovali právě íránskou islámskou revolucí z roku 1979.“*¹⁰³

Novinářka a odbornice na blízký východ Pavla Jazairiová v souvislosti s egyptskou revolucí poznamenala i význam pro budoucnost vztahů s Izraelem. Prezident Husní Mubarák hrál důležitou roli v blízkovýchodních mírových rozhovorech. Již

100 Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/hlavni-udalosti-egyptskych-protestu-ktere-vedly-k-padu-mubaraka-ph0-zahranicni.aspx?c=A110210_231719_zahranicni_stf. (5. 4. 2013)

101 Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/egypt-dal-oslavuje-konec-vlady-husniho-mubaraka. (8. 4. 2013)

102 Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/egypt-dal-oslavuje-konec-vlady-husniho-mubaraka—850415. (23. 3. 2013)

103 Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/mira-nadseni-z-padu-mubaraka-je-v-arabskych-zemich-ruzna—850366. (23. 3. 2013)

bezmála 25 let se řeší palestinská otázka, která stojí v centru pozornosti celého arabského světa. Demokratický přechod Egypta by tak, dle Pavli Jazairiové, díky potlačení radikálů, mohl vyřešit palestinskou otázku, čímž by se mohl uzavřít mír v arabském světě.¹⁰⁴

Do čela Egypta se postavila nejvyšší vojenská rada v čele s ministrem obrany Muhammedem Husajnem Tantávím.¹⁰⁵

Svržení Mubárakova režimu bezesporu vyvolalo vlnu euforie. Tato euforie ovšem byla částečně tlumena skutečností, že moc po abdikaci prezidenta zůstává v rukou armády. Stanné právo zůstalo nadále v platnosti. Stávající vojenská rada (SCAF), která nastoupila místo Mubáraka, a které bylo svěřeno řízení země, byla poměrně zdrženlivá v otázce vyšetřování a stíhání zločinů Mubárakova režimu, včetně Mubáraka samotného. Referendum o změně ústavy, které následně proběhlo, pozměnilo pouze několik málo článků. Důležité články, tj. ukotvující neomezenou prezidentskou moc, zůstaly beze změny. Na straně liberální opozice panovala neschopnost větší spolupráce. Tato neschopnost spolupráce z velké části přispívala k posilování konzervativních islamistů a růstu napětí mezi jednotlivými konfesemi. Sami představitelé proreformní mladé egyptské generace a liberální opozice zjistili, že tento vývoj není zcela ideálním směrem na cestě k demokratizaci země.¹⁰⁶

104 Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/mira-nadseni-z-padu-mubaraka-je-v-arabskych-zemich-ruzna—850366. (23. 3. 2013)

105 Dostupné na: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/egypt-dal-oslavuje-konec-vlady-husniho-mubaraka—850415. (23. 3. 2013)

5.1 Internetová revoluce

Za zmínku určitě stojí skutečnost, že velkou roli během revoluce, a to nejen v Egyptě, měla nová média¹⁰⁷, která se stala hybnou silou arabského jara. Pro označení arabského jara se používá také název „*Facebooková revoluce*“.

Demonstranti se mobilizovali prostřednictvím sociálních sítí, zejména pak pomocí již zmiňovaného Facebooku a Twitteru. Rychlý „boom“ zmíněných sociálních sítí „hrál do karet“ protestujícím, zejména z toho důvodu, že vláda nedokázala včas jejich obsah koordinovat. Jednoduše řečeno se občané naučili rychle ovládat a rozpoznat sílu sociálních sítí.

Otázkou pak zůstává, zda by se v tak rozlehlé zemi zmobilizovali v tak hojném počtu, pokud by byl přístup na sociální sítě zamezen. Kdyby demonstrace proběhla později a režim by se naučil pracovat se sociálními sítěmi, proběhla by abdikace Husního Mubáraka tak rychle? Prezident Husní Mubárak abdikoval po 30 letech svého autoritářského vedení pouze během 18 dní demonstrací. Na základě jakého konkrétního impulsu tak najednou ustoupil?

Možná to byla obava ze spojení revolučních sil s revolučními silami jiných zemí, kde protesty taktéž probíhaly, nebo na základě mezinárodního nátlaku.¹⁰⁸

106 Dostupné na: <http://ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/quo-vadis-egypte>. (8. 3. 2013)

107 Nová média jsou například sociální sítě (Facebook, Twitter).

108 Přednáška analytika mezinárodních vztahů v rámci Arabfestu 2013 – Jana Kužvarta. 12. 4. 2013.

Protesty začaly na káhirském náměstí Tahrír 25. ledna 2011. Byly vedeny mladými liberály a sekularisty, kteří se snažili o sesazení prezidenta Mubáraka. Tři dekády Mubárakova autoritářského režimu bránily islamistům, aby se dostali k moci. Islamistické politické strany zahrnovaly Muslimské bratrstvo a Salafisty.

Armáda stála nejprve na straně vlády, ale posléze se spojila právě s islamistickými skupinami.¹⁰⁹

5.2 Stará a nová ústava

Články nové ústavy byly odsouhlaseny v referendu 57 procentní většinou. Zmiňuji jen několik vybraných článků.

- Článek č. 2 o principech Šar'í se nezměnil.
- Článek č. 3 se zmiňuje o křesťanech a jejich právech.
- Článek č. 10 zlepšuje podmínky a práva pro ženy.
- Článek č. 43 rozšiřuje zákon o náboženství. Nejen, že je možná svobodná víra a praktikování víry, ale též je možné založit vlastní církev.
- Článek č. 44 rozšiřuje článek č. 43 o zákaz zesměšňování Proroka.
- Navíc článek č. 45 dovoluje svobodu projevu v jakékoli formě.
- Článek č. 73 o občanských právech a svobodách se rozšířil z 24 na 51 částí.

109 GUZANSKY, Y., HELLER, M. A., *One Year of the Arab Spring: Global and Regional Implications*, Institute for National Security Studies, Ramat Aviv, 2012. s. 11.

- Článek č. 195 udává, že ministr obrany musí být zároveň vojenský velitel.
- Přidán byl článek č. 219, který vysvětluje právo Šarí'a v „neo-traditionalistickém jazyce“.
- Přibyl nový článek o soudnictví, který ve staré ústavě chyběl.
- Byl upraven článek o prezidentském mandátu. Mandát byl zkrácen ze 6 na 4 roky a prezident může být zvolen ještě jednou. Víckrát ne.¹¹⁰

6 ZÁVĚR

Muhammed Husní Mubáarak vládl mezi lety 1981-2011. Během svého působení v prezidentském úřadu se choval represivně vůči politické opozici a potlačoval řadu základních občanských práv.

Ač byl režim oficiálně demokratický, Mubáarakova vláda vykazovala spíše autoritářské rysy. Manipuloval složení parlamentu i průběh voleb.

Hlavní politickou opozicí, která stála proti Mubáarakově režimu bylo Muslimské bratrstvo. Bylo nejjednotnější a nejlépe organizovanou opoziční skupinou. Nesmělo se ale stát oficiální politickou stranou.

Média měla v prvních pěti letech Mubáarakovy vlády relativní svobodu projevu, ale s rostoucí otevřeností přišel zákaz publikování a cenzura.

Pozitivním krokem Mubáarakovi politiky bylo opětovné navázání dobrých vztahů a spolupráce s ostatními arabskými státy. Také státní dluh během jeho úřadu klesl.

Po 30 letech, kdy byl u moci nikdo neočekával náhlý Mubáarakův pád. To, co nikdo nečekal, se stalo náhle na počátku roku 2011. Revoluce v Tunisku povzbudila mladou generaci Egypta k činu. Byly to hlavně studenti, kdo ovládli ulice a náměstí Tahrír a sesadili Mubáaraka z prezidentského postu.

Cílem mé práce bylo odpovědět na 2 otázky. Myslím, že se povedlo úkol splnit.

Jaké důvody vedli k násilnému svržení Mubárankova režimu?

Celý koncept jeho politiky byl špatný. Útlak nejen opozice, ale i běžných občanů nemohl vyústit ve spokojený život, nýbrž v revoluci.

Proč nepřišla revoluce dříve, ale až po 30 letech režimu?

Lidé časem upadli letargie a na poměry, jež jim zpočátku vadily, si přivykli. Po letech života v represích a potlačování opozičních hlasů si už změnu v rámci Mubárankova režimu neuměli představit. Podle mého názoru to byly právě revoluce, které probíhaly v okolních státech, jež daly Egyptu sílu a odvahu se vzepřít. Výsledek se dostavil velmi rychle. Otázkou ale zůstává, jestli to, co přijde nyní bude lepší, stejné nebo ještě horší.

Prezident Mubárank byl přesvědčen, že Egypt potřebuje nad sebou mít silnou „otcovskou postavu“, a že Egyptané nejsou schopni skutečné demokracie. Lidé na náměstí Tahrír v lednu 2011 mu tuto tezi chtěli vyvrátit. V budoucnu budou mít Egyptané možnost ukázat, jestli se mýlil.¹¹¹

7 Seznam použité literatury a internetových zdrojů

Publikace

1. BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., RACZYNSKI, R.: *Encyklopedie Islámu*, Dar Ibn Rushd, Praha, 2008
2. BAREŠ, L., VESELÝ, R., GOMBÁR, E.: *Dějiny Egypta*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2009
3. COOK, S. A.: *Ruling but not governing: The Military and Political Development in Egypt, Algeria and Turkey*, The John Hopkins University Press, Maryland, 2007
4. COOK, S. A.: *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*, Oxford University Press, New York, 2012
5. FILIP, J.: *Egypt*, vydala Česko-arabská obchodní komora, Praha, 1995
6. GALAL, A.: *Egypt in the era of Hosni Mubarak: 1981-2011*, The American University in Cairo Press, Cairo, 2011
7. GUZANSKY, Y., HELLER, M. A., *One Year of the Arab Spring: Global and Regional Implications*, Institute for National Security Studies, Ramat Aviv, 2012
8. JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds.): *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, Brno, 2011
9. KROPÁČEK, L.: *Blízký východ na přelomu tisíciletí*, Vyšehrad, Praha, 1999

10. LONG, D., E., REICH, B., GASIOROWSKI, M.: *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, Westview Press, Colorado, 2007
11. MENDEL, M.: *Islámská výzva*, Atlantis, Brno, 1994

Odborné články

1. AL-GAWHARY, Karim. Minorities in the Middle East: Kopts in the egyptian fabric. *Middle East Report*. 1996, No. 200, s. 20-21.
2. ISMAIL, Salwa. State-society relations in Egypt: Restructuring the political. *Arab Studies Quarterly*. 1995, Vol. 17 Issue 3, s. 16. ISSN 02713519.

Internetové zdroje

1. ABOUT.COM

<http://middleeast.about.com/od/egypt/p/me09-hosni-mubarak.htm>

2. AL JAZEERA

<http://www.aljazeera.com/archive/2005/04/20084913035136907.htm>

|

3. BBC NEWS

<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-20555478>

4. BRITANNICA

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1379614/Khalid-al-Islambuli>

5. COPTIC.NET

<http://www.coptic.net/EncyclopediaCoptica/>

6. ČESKÝ ROZHLAS

http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/egypt-dal-oslavuje-konec-vlady-husniho-mubaraka

7. ČESKÝ ROZHLAS 6

http://www.rozhlas.cz/cro6/tipy/_zprava/950019

8. EGYPT

<http://egypt.yin.cz/s/statni-zrizeni/>

9. EGYPT STATE INFORMATION SERVICE

<http://www.sis.gov.eg/En/Story.aspx?sid=2>

10. ENCYCLOPEDIA OF THE NATIONS

<http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Egypt-LOCAL-GOVERNMENT.html>

11. CHUDOBA A MÉNĚ ROZVINUTÉ ZEMĚ SVĚTA

dl.webcore.czu.cz/file/Nm1ROFVIVVV2dEk9

12. IDNES.CZ

http://zpravy.idnes.cz/hlavni-udalosti-egyptskych-protestu-ktere-vedly-k-padu-mubaraka-ph0-/zahranicni.aspx?c=A110210_231719_zahranicni_stf

13. INEX MUNDI

<http://www.indexmundi.com/egypt/population.html>

14. MODERNÍ DĚJINY

<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/jomkipurska-valka/>

15. SPECIALISTA.INFO

<http://magazin.specialista.info/view.php?cisloclanku=2006012601>

16. THE CONSTITUTION OF ARAB REPUBLIC OF EGYPT

<http://www.constitutionnet.org/files/Egypt%20Constitution.pdf>

17. ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ PRAHA

<http://ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/quo-vadis-egypte>

18. WORLD BANK

<http://www.worldbank.cz>

8 RESUMÉ

This thesis should speak about Mubarak's regime in Egypt. Eventhough there was officially ruling democracy in Egypt, Mubarak's style of reign was authoritarian. There was almost no possibility of political participation. Opposition parties were forced to work illegally. Elections were held periodically, but their results had not a real informative value. All the procedures were manipulated. Large percentage of population lived in poverty. Press could not have free sarcastic voice as it is usually. Main opposition in Egypt was Muslim Brotherhood. They were settled in Egypt even before the Mubarak's regime. With the arrival of Arab revolution to Egypt Mubarak was overthrow and the time for Muslim Brotherhood has come.

9 PŘÍLOHY

Příloha č.1 – Prezident Muhammad Husní Mubarak¹¹²

112 Dostupné na: <http://www.biography.com/people/hosni-mubarak-37061>

